

La tesi doctoral de Margalida Alemany avalua el model didàctic utilitzat pel professorat de batxillerat per ensenyar la matèria d'Economia

La recerca *El proceso de enseñanza-aprendizaje de la materia de Economía en el bachillerato. El caso de las Islas Baleares*, defensada a la Universitat de les Illes Balears, s'ha basat en una anàlisi comparativa dels diferents currículums autonòmics sobre la matèria d'Economia, dels continguts dels diferents llibres de text utilitzats pels professors, i de l'opinió del professorat sobre la tasca docent

Palma. Juliol de 2012

La tesi doctoral de Margalida Alemany Hormaeche, defensada a la Universitat de les Illes Balears, indaga sobre el model didàctic utilitzat pel professorat de batxillerat de la matèria d'Economia. L'estudi *El proceso de enseñanza-aprendizaje de la materia de Economía en el bachillerato. El caso de las Islas Baleares* l'han dirigit els doctors Joan Jordi Muntaner i Maria Rosa Rosselló, professors del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació de la UIB. La recerca s'ha basat en una anàlisi comparativa dels

La investigadora Margalida Alemany, autora de la tesi. Foto:

diferents currículums autonòmics sobre la matèria d'Economia, dels continguts dels diferents llibres de text utilitzats pels professors, i de l'opinió del professorat sobre la tasca docent.

Anàlisi comparativa dels currículums autonòmics

La investigadora ha analitzat el lloc que ocupen els continguts econòmics als plans d'estudis del sistema educatiu espanyol de les assignatures d'Economia i d'Economia de l'Empresa i ha comparat les diferències que hi ha entre la normativa estatal i les autonòmiques. Fruit d'aquesta recerca, ha conclòs que, en termes generals, els currículums són molt homogenis. Les principals diferències que s'han detectat es troben en el fet que mentre algunes comunitats autònomes pràcticament es limiten a transcriure el text de la normativa estatal, n'hi ha que inclouen competències generals o específiques o introdueixen recomanacions o orientacions metodològiques.

Quant als currículums d'Economia i d'Economia de l'Empresa de les Illes Balears, aquests es caracteritzen perquè recullen les prescripcions proposades pel currículum estatal, si bé incorporen continguts de caràcter procedimental i actitudinal. A més, emfatitzen la necessitat i la importància que els alumnes apliquin els coneixements estudiats a la realitat econòmica de les Illes Balears, les seves empreses i el seu entorn social més proper.

Anàlisi dels llibres de text

La investigadora també ha analitzat el contingut dels llibres de text més utilitzats a les Illes Balears per impartir les classes d'Economia a batxillerat i, a partir d'un model propi, ha assenyalat les semblances i les diferències entre aquests manuals. Així, un dels aspectes en els quals aquests llibres de text s'assemblen més és en les activitats proposades. En termes generals, es tracta d'activitats que impliquen un baix esforç intel·lectual, són individuals i majoritàriament teòriques o descontextualitzades, enfront d'una minoria de propostes aplicades a situacions que poden ser considerades quotidianes pels alumnes i que, per tant, els poden ser més properes.

Malgrat les recomanacions dels currículums estatals i autonòmics, també són testimonials les activitats que proposen recerques, encara que siguin a través d'Internet, o les activitats que es plantegen sobre l'entorn més proper de l'alumne, ja sigui la seva ciutat, comunitat autònoma, família o amics. Així, els continguts d'aquests llibres no estan adaptats ni a la normativa ni a la idiosincràsia ni a les particularitats de les Illes Balears, ja que no es cobreixen molts aspectes específics de la situació i les perspectives de l'economia balear, com ara l'estructura productiva de les Illes Balears, els problemes de la insularitat, el mercat laboral o l'estructura poblacional, entre altres aspectes.

D'aquesta manera, les principals mancances dels llibres de text són, en primer lloc, l'escassetat de procediments de recerca i observació per aplicar els continguts teòrics apresos a situacions de la vida real; en segon lloc, el treball insuficient dels valors actitudinals enfront de l'amplíssim tractament dels continguts conceptuals i procedimentals; i, en tercer lloc, els plantejaments allunyats de la realitat geogràfica o social de l'alumne.

L'activitat docent del professorat

En el marc de la recerca, la investigadora ha dissenyat un qüestionari que ha permès recollir informació general sobre el personal docent i sobre aspectes relacionats amb la tasca docent (metodologia didàctica, avaluació i opinió sobre els llibres de text). La investigació ha identificat els dos models didàctics més ortodoxos, el model tradicional i el model constructiu, i ha determinat quines són les opinions, els comportaments i hàbits acadèmics que el professorat d'Economia comparteix i en quins d'aquests aspectes difereix.

L'anàlisi no paramètrica ha identificat els dos perfils de docent i ha constatat que hi ha diferències significatives entre aquests dos grups. Quant als professors que es consideren innovadors, es caracteritzen, en major grau que els no innovadors, perquè confeccionen el programa utilitzant com a referent el currículum de la Conselleria, preparen les classes abans de començar el curs, adapten la programació als canvis que sorgeixen al llarg del curs, estimulen les metes i els assoliments dels alumnes i tenen més capacitat per relacionar els temes del curs amb l'actualitat. No obstant això, és en l'aspecte de les estratègies didàctiques on es detecten més diferències significatives. L'estudi conclou que els professors innovadors són els que expliquen menys emprant el llibre de text, i els seus alumnes són els que menys continguts han de memoritzar. També són els professors més innovadors els que més expliquen fent ús de presentacions audiovisuals, de webs, amb tallers, projeccions de vídeos, jocs i exposicions orals dels alumnes. Són aquests docents els que opinen que les tecnologies de la informació i la comunicació són molt adequades per impartir les classes.

Cap a un nou model didàctic

La investigadora planteja que la introducció de les noves tecnologies de la informació i la comunicació a les aules no ha comportat encara un canvi de model didàctic, sinó que s'ha limitat a un canvi tecnològic. En aquest sentit, la investigadora recull les aportacions d'altres experts, que apunten que no per emprar molta tecnologia millora l'ensenyament i l'aprenentatge, ja que els recursos per si mateixos no modifiquen la pràctica docent. Margalida Alemany destaca que la tecnologia permet fer coses que abans no es podien fer, però que això impedeix que un bon docent ho sigui amb o sense tecnologia. En aquest sentit, apunta que hi ha encara una fractura entre els nous paradigmes descrits en la teoria i la literatura didàctica i la realitat i la pràctica en les aules. Per això, defensa la necessitat d'avançar cap a nous models didàctics basats en l'aprenentatge significatiu i el treball col·laboratiu, que impliquen un canvi en el model curricular i que suposen abandonar els models curriculars lineals a favor dels integrats, en els quals els valors actitudinals tenen un paper fonamental.

Referència de la tesi

Títol: El proceso de enseñanza-aprendizaje de la materia de Economía en el bachillerato. El caso de las Islas Baleares

Autora: Margalida Alemany Hormaeche

Programa de doctorat: Investigació i Innovació en Educació

Àrea de coneixement: Didàctica i Organització Escolar

Departaments: Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació, i Pedagogia i Didàctiques Específiques

Directors: Joan Jordi Muntaner i Maria Rosa Rosselló Ramon

Qualificació: Excel·lent cum laude

Membres del tribunal

President

Dr. Vicenç Benedito Antolí
Departament de Didàctica i Organització
Educativa
Universitat de Barcelona

Secretari

Dr. Miquel F. Oliver Trobat
Departament de Pedagogia Aplicada
i Psicologia de l'Educació
Universitat de les Illes Balears

Vocals

Dra. Margalida Payeras Llodrà
Departament d'Economia Aplicada
Universitat de les Illes Balears

Dr. Gabriel Travé González
Departament de Didàctica de les Ciències
i Filosofia
Universitat de Huelva

Dra. María Teresa Núñez Mayán
Departament de Pedagogia i Didàctica
Universitat de la Corunya